

Jak mohu bránit svá práva pomocí strategické litigace?

1. Všimněte si, že se děje něco nespravedlivého

- Zažíváte nějakou **nespravedlnost** (například nemáte služby, které potřebujete - osobní asistenci, sociální podpora..., které jsou nezbytné pro samostatný život?)
- Narážíte stále dokola na **stejně překážky** (ve vzdělání, v přístupu k sociálním službám, v práci)?
- Myslíte si, že podobnou **nespravedlnost zažívá více lidí**, nejen vy?

2. Shromážděte důkazy

- Zapisujte si **konkrétní situace** (kdy, kde, co se stalo).
- Sbírejte **písemné dokumenty** (dopisy, e-maily).
- Hodit se budou i **fotografie a svědecké výpovědi** – i to může soud potřebovat.

3. Najděte spojence

- **Neziskové organizace** zaměřené na práva lidí s postižením
- Právní poradny, ombudsmana, advokáty, kteří mají **zkušenost s lidskými právy**.
- **Lidi s podobným problémem** - když vás bude více, máte větší šanci, že uspějete.

4. Svůj plán proberte s právníkem

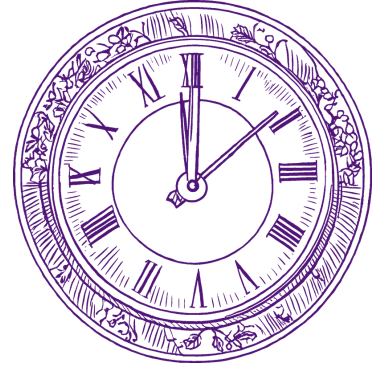
- Proberte s právníkem nebo organizací, **co přesně chcete změnit**.
- Vysvětlete, jak váš případ ukazuje na **systémový problém** (tedy problém, který se může týkat dalších lidí).
- Promyslete, **čeho chcete dosáhnout** (například rozhodnutí soudu, které potvrdí, že škola nesmí odmítat žáky s postižením).
- Najděte **odborníka na lidská práva a strategickou litigaci**.
- Ptejte se ho, zda je ochotný jít až k nejvyšším soudům (k Ústavnímu soudu i k mezinárodním institucím).

Jak mohu bránit svá práva pomocí strategické litigace?

5. Váš hlas má sílu měnit společnost k lepšímu!

- Mluvte o svých zkušenostech s **médií** či **veřejností** (jestli chcete).
- **Čím více se o problému mluví**, tím větší šance, že dojde k nápravě (změně zákonů, postupů, veřejného mínění)
- **Buďte trpěliví** – strategická litigace může trvat dlouho.
- Váš příběh může přinést **systemovou změnu pro mnoho dalších lidí**.

6. Co se stane po výhře (nebo prohře)?

- **Výhra u soudu:**
 - Může změnit **praxi v celé zemi**.
 - Může přinést **odškodnění** (peníze, omluvu) nebo **jinou nápravu**.
- **Prohra:**
 - I tak **upozorníte na problém** a můžete ve své snaze pokračovat (odvolání, ústavní soud, mezinárodní instituce).
 - Někdy prohra **vyvolá veřejnou debatu** a nakonec se situace změní například **díky politikům** - třeba změnou zákona.

Strategická litigace je dlouhodobý proces

Nemusí vyjít hned.

**Může ale pomoci většímu počtu lidí
a zlepšit zákony či postupy úřadů.**

